

Tadeusz Konwicki

MAŁA APOKALIPSA

- Podstawowe informacje o lekturze (geneza, czas i miejsce akcji)
- problematyka
- Motywy
- bohaterowie

MAŁA APOKALIPSA

Tadeusz Konwicki

• Geneza utworu

Tadeusz Konwicki tworzył w czasach PRL, w kraju niedemokratycznym i niesuwerennym, rządzonego przez partię komunistyczną. W drugiej połowie lat 70. Polska Republika Ludowa mierzyła się z kryzysem politycznym, społecznym i gospodarczym, który przejawiał się m.in. strajkami robotników. W marcu 1968 roku doszło w Polsce do wystąpień studentów i inteligencji przeciwko władzy. Tadeusz Konwicki wydał swoją powieść w drugim obiegu (nieoficjalnie) w 1976 roku. Mała Apokalipsa ukazała się oficjalnie dopiero dziewięć lat później. Autor w swoim utworze zabrat krytyczny głos na temat fatalnej sytuacji panującej w kraju.

• Gatunek

Powieść realistycznego-polityczna, z elementami groteski. Jest ona też uznawana za powieść-parabolę, o czym świadczy: niekoreśloni czas akcji, symboliczna przestrzeń, aluzje do Procesu (powieści parabolicznej Franza Kafki)

• Czas i miejsce akcji

- Czas akcji jest zagadką. Niektórzy twierdzą, że Akcja powieści rozgrywa się 22 lipca 1979 roku (choć pogoda sugeruje jesień). Sprawę komplikuje fakt, że pod koniec powieści zaczyna padać śnieg. Fabuła obejmuje 13 godzin (od 7 rano do 20 wieczorem). Czas zawłaszczony przez władze jest narzędziem służącym manipulacji społeczeństwem i zwiększeniu jego dezorientacji.

• Ważne pojęcia

- **aluzja literacka**- świadome nawiązanie do innych utworów literackich
- **Everyman**- bohater o uniwersalnych cechach, który reprezentuje każdego, przeciętnego człowieka. Bohater Konwickiego jest usobieniem przeciętności, pisarz nie przypisał mu ani imienia, ani nazwiska.
- **Symbol**- pojedynczy motyw, który jest znakiem treści głębszych, ukrytych pod warstwą dosłowną.

MAŁA APOKALIPSA

Tadeusz Konwicki

• Bohaterowie

Główny bohater	• Inteligent, pisarz, który nie tworzył już od wielu lat, nie wiadomo z czego się utrzymuje. Jest człowiekiem zgorzkniałym, rozmyślającym nad śmiercią i sensem istnienia. Zostaje wytypowany przez kolegów z opozycji do samospalenia przed Pałacem Kultury nad znak protestu przeciwko władzy PRL. Jego rozważnia są depresyjne i tragiczne. Czytelnik nie dowiaduje się, czy popełnił samobójstwo, zakończenie utworu jest otwarte.
Rysio Szmidt	• Kolega z opozycji. Jest pisarzem tworzącym prozę eksperymentalną (nie postuguje się przecinkami).
Hubert	• Kolega głównego bohatera z opozycji. Ma poważne problemy ze zdrowiem (został kiedyś skatowany). Razem z Rysiem odwiedził głównego bohatera i zapronował mu radykalną misję polityczną.
Nadzieжда	• Rosjanka, którą główny bohater poznaje w czasie swojej wędrówki. Przechodzi z nim miłosne uniesienie, prowadzi romantyczne rozmowy, a także żywe dyskusje polityczne. Jest gotowa pójść z nim na śmierć.
Jan	• Schorowany Starzec, niegdyś pisarz znany na świecie. Po śmierci żony popadł w alkoholizm i odciął się od świata. Główny bohater odwiedza go podczas swojej wędrówki i prosi o poradę. Jan wypowiada wtedy słowa: "historia z bliska jest odrażająca, błazeńska, głupia. Dopiero z odległości jest tragiczna, piękna, majestatyczna".
Tadzio Skórko	• Miłośnik przy głównego bohatera. chodząc z nim, cytuje fragmenty jego książek. Okazuje się, że jest agentem Służby Bezpieczeństwa.

MAŁA APOKALIPSA

Tadeusz Konwicki

• Bohaterowie

Władysław Butaś	Reżyser filmowy, którego film "Transfuzja" ma premierę w dniu, w którym rozgrywa się akcja. Główny bohater pyta się go, czy nie dokonałby samopodpalenia zamiast jego, jednak on wyznaje, że wyjeżdża do Ameryki Południowej. Pojawia się jednak na placu Defilad, chcąc sfilmować samobójczą śmierć kolegi.
------------------------	--

• Problematyka

- Apokalipsa**- rzeczywistość opisywana przez głównego bohatera, który jest jednocześnie narratorem utworu, jest wizją pesymistyczną, wręcz katastroficzną. Społeczeństwo utraciło dawne wartości moralne, w mieście jest bieda, marazm. Odniesienia do drogi krzyżowej powodują, że wędrówka bohatera z kanister nabiera drugiego znaczenia. Apokalipsa nie dotyczy jednak jedynie PRL-u i zdemoralizowanego społeczeństwa, ale można ją również rozumieć w sensie jednostkowym-jako śmierć głównego bohatera.
- Władza**- Polskie władze komunistyczne pogłęgały w PRL-u Związkowi Radzieckiemu. Rządzący doprowadzili kraj do upadku gospodarczego, politycznego i moralnego. Obywatele pogrążali się w biedzie i beznadziei. Tynk odpada z Pałacu Kultury, a z most Poniatowskiego się wali. Zwiększa się inflacja, a na półkach nie ma podstawowych produktów. Polska ma zostać wchłonięta przez ZSRR.
- Absurd istnienia**- bohater powieści w swoich refleksyjnych, pesymistycznych monologach podkreśla, że życie ludzkie jest podszyte absurdem. "Moje życie. Kotlet z białka i kosmicznego pyłu"- mówi bohater na początku utworu.
- Samobójstwo**- koledzy z opozycji proponują bohaterowi akt samospalenia, dlatego, że od dawna żył on "obsesją śmierci", zatem czyn ten nie byłby dla niego problemem. Okazuje się jednak, że bohater jest do tego pomysłu przekonany sceptycznie, ciągle się waha.
- wędrówka**- ostatnia droga bohatera z kanistrem przypomina drogę krzyżową Jezusa. Pałac Kultury jest jego "prywatną Gólgotą".

